









**LUFTBÄGARE**, m. 3. Se *Girandol*, 3.  
**LUFTBÖSSA**, f. 1. Böss, som laddas med komprimerad luft.  
**LUFTDRAG**, n. 3. Se *Drag*, 2.  
**LUFTELD**, m. 2. Se *Eldmeteor*.  
**LUFTFENOMEN**, luftfenomen, n. 3. o. 5. Se *Meteor*.  
**LUFTFORM**, m. slug. (vetensk.) Egenskap af luft. *En kropp, som antager l.*, som upplöses i luftpartiklar, i gaser.  
**LUFTFORMIG**, a. 2. (vetensk.) Som har egenskap af luft. *L-a kroppar*. Kallas äfv. Gasformig.  
**LUFTFÄRD**, c. 3. Färd i luften, t. ex. med en luftballong.  
**LUFTGÅNGAR**, m. 2. pl. Se *Luftrörsvägar*.  
**LUFTHIMMEL**, m. sing. Se *Luftrörets*.  
**LUFTHVIRVEL**, m. 2. pl. — *hvirflar*. Se *Väderhvirvel*.  
**LUFTHÅL**, n. 3. 1) Litet hål, anbragt för väderverxning eller yttre luftens tillträde. — 2) Se *Luftrörsspricka*.  
**LUFTIG**, a. 2. 1) Öppen för fria luften. — 2) Säges om rum, der frisk luft har tillträde. — 3) (mål.) Säges om figurer, hvilka föreställas antingen såsom aflägsna eller svävande i luften. — *Luftighet*, f. 3.  
**LUFTKRETS**, m. 2. Se *Atmosfer*.  
**LUFTKULA**, f. 1. Se *Eolipil*.  
**LUFTMASSA**, f. 1. Ganska stor myckenhet af luft.  
**LUFTMÄTARE**, m. 3. Se *Aerometer*.  
**LUFTPELARE**, m. 3. (fys.) Atmosferiska luften, med afseende på dess tryckning på en bestämd yta.  
**LUFTPERSPEKTIV**, luftfärrsperktiv, v. m. sing. (fys.) Läran om den färgton samt den grad af tydlighet, som föremålen i förhållande till afståndet antaga. — [specif.]  
**LUFTPUMP**, m. 2. (fys.) Apparat, hvarigenom luften kan utsugas ur ihåliga metallkuler, så att de blifva fullkomligt lufttomma, äfvensom luften i ett starkt kärl kan derigenom sammanpressas till nära 2000 gånger mindre rymd än förut.  
**LUFTRESA**, f. 1. Se *Lufsfärd*.  
**LUFTRYMD**, m. 3. 1) Se *Luftkrets*. — 2) Den oändliga rymden, hvari alla himlakropparne befinnas.  
**LUFTRÖR**, n. 3. 1) (anat.) Ett långt, icke sammantryckbart rör, sammansatt af starka broskartade ringar, genom hvilket lungorna stå i förbindelse med munhålan och rösten frambringas, då den inandade luften åter derigenom utandas. Den egentligen rörformiga delen af Luftröret benämnes i dagligt tal Strupe. — 2) Rör för väderverxling.  
**LUFTRÖRSHUFVUD**, n. 4. (anat.) Öfra delen af luftröret. Kallas äfv. Struphufvud.  
**LUFTRÖRSVÄGAR**, m. 2. pl. (anat.) Små kanaler eller gångar, hvilka från nedra delen af luftröret utbreda sig djupt in i lungorna.  
**LUFTRÖRSSPINDEL**, m. 2. pl. — *spindlar*. (nat. hist.) Spindelkräk med greniga luftrör. *L-d-lar*, andra ordningen af Spindelkräken.  
**LUFTRÖRSSPRICKA**, f. 1. (anat.) En smal öppning emellan brosken i luftrörshufvudet, hvilken åstadkommer olika ljud af rösten, allt efter som den öppnas eller sammandrages.  
**LUFTSEGLARE**, m. 3. En, som uppstiger i luftballong.  
**LUFTSEGLING**, f. 2. Färd genom luften med tillhjälp af luftballong. — *Se. Luftseglingskonst*.

**LUFTSKEN**, n. 3. Se *Eldmeteor*.  
**LUFTSKEPP**, n. 3. Föreslagen acrostatisk maskin i form af fartyg.  
**LUFTSLOTT**, n. 3. (fig.) Inbillad, i hoppet motsedd, stor lycka utan all rimlig grund. *Bygga l.*, överlemnna sig åt dylika inbillningar.  
**LUFTSPEGLING**, f. 2. (fig.) De omvända bilder utaf aflägsna föremål, som, på hafvet eller stora solbelysta slätter, visa sig i luften.  
**LUFTSPRUTANDE**, a. 1. *L. berg*, se *Luftvolkan*.  
**LUFTSPRÅNG**, n. 3. Konstigt språng högt upp i luften. *Göra l.*  
**LUFTSTRECK**, n. 3. Se *Klimat*.  
**LUFTSTRUPE**, m. 2. pl. — *strupar*. Se *Luftrör*.  
**LUFTSTRÖM**, m. 2. pl. — *strömmar*. Luftmassa, som flyter i samma riktning.  
**LUFTSYN**, f. 3. Se *Meteor*.  
**LUFTSYRA**, f. 1. Se *Kolsyra*.  
**LUFTTECKEN**, n. 3. Se *Meteor*.  
**LUFTTOM**, a. 2. Utan luft. *L-t rum*, rum ell. rymd utan allt innehåll af materia. — *Lufttomhet*, f. 3.  
**LUFTTORKA**, v. a. 1. Torka i fria luften eller genom luftens inverkan. — *Lufttorkande*, n. 4. o. *Lufttorkning*, f. 2.  
**LUFTTRYCK**, n. 3. Se *Lufttryckning*.  
**LUFTTRYCKNING**, f. 2. (fys.) Den atmosfäriska luftens tryckning emot jorden och derå varande ting; äfv. (i allm.) tryckning af en luftpelare.  
**LUFTTÄT**, a. 2. För luften ogenomtränglig. *En luftballong måste vara l.*  
**LUFTVEXLING**, f. 2. Se *Väderverxling*.  
**LUFTVOLKAN**, --ån, m. 3. Volkan, hvarur vissa gasarter med mycken våldsamhet utbryta.  
**LUFTVÄG**, f. 1. (poet.) Väg af framströmmande luft, t. ex. vid blåsväder.  
**LUFVA**, f. 1. (pop.) Sempel mössa af skinn. Brukas äfv. skämstamt i st. f. Mössa i allmänhet.  
**LUFVA**, v. a. 1. o. **LUFVAS**, v. d. 1. Se *Lugga, Luggas*. — *Lufvas* betyder i jägarspråket äfv.: Slåss (om orrar, då de spela).  
**LUFVER**, se *Luf*, II.  
**LUGG**, m. 2. 1) (utan plur.) Håret på kläde, på en hatt, m. m. *All l-en är bortnött på klädet. Gifva l. åt kläde*, genom kratsning åstadkomma lugg derpå. *Stryka med, efter, emot l-en*, med, efter, emot den riktning, hvari luggen ligger. — 2) Pannhår på människor och hästar. *Titta under l.*, blicka förstået. — 3) Hvarje särskilt hårdrag, då man luggar någon. *Han fick två dugtiga l-ar*. — Äfv. *Luf*.  
**LUGGA**, v. a. 1. Hårdt draga någon i håret. *L. upp*, lugga länge och eftertryckligt. — *L-s*, v. d. Lugga hvarandra. — *Luggande*, n. 4.  
**LUGGER**, lugg'r, m. 2. Litet tremastadt fartyg, med ett rusegel på hvarje mast och en klyfvare på bogsprödet.  
**LUGGIG**, a. 2. Som har lugg. *L-t kläde*.  
**LUGGKRATS**, m. 2. Krats, hvarmed man ger lugg åt kläde.  
**LUGGNING**, f. 2. 1) Handlingen, då man luggar. — 2) Se *Lugg*, 3.  
**LUGGSLITEN**, a. 2. neutr. — *et*. Hvarå luggen mer eller mindre blifvit afnött.  
**LUGN**, lünn'g'n, a. 2. 1) (om luft och sjö) Stilla. *L. och klar luft. L-t väder. L. sjö. Det är l-t*, blåser ej. Se *Fisk*. — 2) (fig.) a) Fri från oro, sinnesrörelser; sorgfri, bekymmerfri. *Ett l-t lif. Lefva l-a dagar. Ett l-t sinne*, —

*Syn. Stilla, Saktmodig, Fredlig, Kall, Kallsinnig, Kallblodig*. — b) Öqväld, ej utsatt för angrepp. *Vara i l. besittning af något*. — *Syn. Öqväld, Ostörd, Fredlig*. — c) (fam.) Lugnande, tryggande, skyddande. *Den kappan, penningesumman är l. att ha*.  
**LUGN**, lünn'g'n, n. sing. 1) Stillhet i luft eller sjö. *Det är l. på haf och land. Stilla l.*, fullkomligt lugn. — 2) (fig.) a) Ro, stillhet, sorgfrihet. *Lefva i l. Sitta i l-et*, hafva lugna dagar. — b) Frihet ifrån sinnesrörelse. *Med l. se döden i ögonen*. — *Syn. Köld, Kallblodighet, Kallsinnighet*.  
**LUGNA**, lünn'g'na, v. a. 1. Göra lugn. Säges både egentl. o. fig. *Herren l-de vattnet*. (Fig.) *L. sinnena*. — V. impers. *Det l-r*, blir lugnt, upphör att blåsa. — *Syn. Stilla, Bedara*. — *L. sig*, v. r. Blifva lugn. *Vädret l-r sig. Sinnena l-de sig*.  
**LUGNSVÄLL**, n. 3. Svallsjö efter storm, i lugnt väder.  
**LUGNVÄTTEN**, n. sing. Ställe i sjö, der det är lugnt, när det blåser.  
**LÜGNVÄDER**, n. sing. Lugnt väder.  
**LUKRATIV**, --iv, a. 2. (lat. *Lucrativus*) Indräglig, vinstgifvande.  
**LUKT**, lükt, m. 3. Betyder egentl. d. s. s. Luft. 1) Flygtiga delar, hvilka undunsta från kropparna, och göra intryck på människans luktsinne. *Få, känna l-en af något. Gifva en stark, behaglig, elak l. ifrån sig. Ett ämne, som är utan l.* — 2) (utan plur.) Det af människans fem sinnen, hvarigenom hon emottår sådana intryck. *Hafva god, dålig l. Smaken och l-en. Hafva fin l.*, med lätthet känna och urskilja luktdande ämnen. — *Syn. Luktsinne*. — *Se. L-lös, -löshet*.  
**LUKTA**, v. n. o. a. 1. Gifva lukt (bem. 1) ifrån sig, hafva lukt. *L. väl, illa. Han l-r af vin, brännvin, luktvatten. L. smusk. Det l-r bältre, än det smakar. Köttet börjar l.*, börjar bli skämdt. Brukas ofta impersonelt, t. ex.: *Det l-r så illa här. Det l-r ur hans mun. Här l-r krut. Här l-r brändt*, som om något blifvit brändt. — 2) Medelst luktsinnet emottaga intryck af flygtiga delar, som undunsta från kropparna: känna lukt. *Har det god lukt? L., så får du känna. L. på en blomma*, genom näsan insupa doften af en blomma. (Fig. fam.) *L. brändthorn*, se *Horn*. (Pop. o. fam.) *L. till*, gissa, t. ex.: *Hvem kunde l. till det? L. upp*, få väder af, uppsnoka.  
**LUKTBREF**, n. 3. Försegladt papper, innehållande mysk o. d., som lägges emellan kläder, för att gifva dem god lukt och afhålla mal.  
**LUKTFLASKA**, f. 1. 1) Liten flaska, vanligtvis af slipadt glas, innehållande välluktande olja eller essens. — 2) Flaska, innehållande luktsalt.  
**LUKTGRÄS**, n. 3. 1) Örtan *Milium effusum* med äggrunda, hvitaktiga blommor. Kallas äfv. *Lukthirs*. — 2) Se *Elgg'räs*.  
**LUKTHIRS**, m. 3. Se *Luktgräs*, 1.  
**LUKTMOLLA**, f. 1. sing. En art molla, med stark och angenäm lukt. *Chenopodium ambrosioides*.  
**LUKTERNERV**, m. 3. Hvardera af de tvenne nerver, som ifrån hjernan utgå till luktorganen.  
**LUKTORGAN**, lükt'örg'än, m. o. n. 3. Verktyg för luktsinnet.  
**LUKTPUDER**, n. sing. Fordom brukligt välluktande härpuder.  
II.

**LUKTPULVER**, n. 3. Välluktande ämne i pulverform.  
**LUKTPÅSE**, m. 2. pl. — *påsar*. Liten påse, innehållande hvarjehanda välluktande saker.  
**LUKTSALT**, n. 3. Ett slags starkt luktdande salt af kali eller kalk med salmiak, att lukta på vid tillfällen af vanmakt o. s. v.  
**LUKTSINNE**, n. sing. Se *Lukt*, 2.  
**LUKTTUPPOR**, f. 1. pl. Se *Kamillblomma*.  
**LUKTTÖRNE**, n. 4. Vildt växande ros med gula blommor och välluktande blad. Rosa eglantaria. Kallas äfv. Neglantyr.  
**LUKTVATTEN**, n. 3. Eterisk, i alkohol upplöst olja.  
**LUKTVIOL**, --öl, f. 3. Ört med mörkblå blommor, som odlas i trädgårdar för sin angenäma lukt. *Viola odorata*. [— flol.]  
**LUKTÄRT**, f. 3. En ört med välluktande, i flera färger växande blommor och klängande rankor. *Lathyrus odoratus*.  
**LULL** (fam.) *Stå l.*, säges till eller om små barn, då de stå för sig själva.  
**LULL! LULL!** int. (fam.) Så vackert! så vackert! Så grant! så grant! — Säges i tal till små barn, då man visar dem något, som lyser i ögonen. Skrifves äfv. *Lullull* (— öll).  
**LULLA**, v. n. 1. (fam.) 1) Sjunga smått, såsom då man vaggar barn i sömn. Aktivt säges äfv.: *L. ett barn i sömn*. — 2) *Gå och l.*, för beständigt supa eller dricka, så att man aldrig är riktigt nykter.  
**LULLIG**, a. 2. (fam.) Något berusad. — *Syn. Se Rusig*.  
**LULLULL**, -üll o. lüllüll, s. n. (fam.) 1) Något som lyser i ögonen: grannlåt. — 2) (fig.) Verldsliga fördelar: makt, ära, rikedom, o. s. v.  
**LUMINÖS**, a. 2. (fr. *Lumineux*, af lat. *Lumen*, Ljus) Ljus, klar. *En l. idé*.  
**LUMMER**, m. sing. (bot.) En familj af Ormbunkarna. *Lycopodium*. — 2) Se *Svaltram*.  
**LUMMIG**, a. 2. Fätt beväxt med stora löf, såsom ek, lönn, m. fl. — *Lummighet*, f. 3.  
**LUMP**, m. sing. 1) Se *Lumpor*, 2. Brukas mest i fabrikspråket. — 2) Se *Lumpsocker*.  
**LUMPBOD**, f. 2. Handelsbod, der lumpor uppköpas, för att säljas till pappersbruk.  
**LUMPEN**, a. 2. neutr. — *et*. (af *Lumpor*; egentl.: klädd i lumpor) Dålig, eländig, usel; högst obetydlig. *En l. karl. L-et pack, folk. L. penning, styfver*, ringa penning. *L. sak*, obetydlig sak, struntsak. *L. twist*, om en lumpen sak. — *Syn. Futtig, ömblig, småaktig, Ringa*.  
**LUMPENHET**, f. 3. Egenskapen att vara lumpen. — *Syn. Uselhet, Futtighet, Obetydlighet, Ömklighet, Lappri*.  
**LUMPHÄNDLARE**, m. 3. — **HANDLERSKA**, f. 1. En, som har lumpbod.  
**LUMPOR**, f. 1. pl. 1) (egentl.) Gamla utnötta kläder. — 2) Gammalt, odugligt linne o. d., hvaraf papper beredes.  
**LUMPPAPPER**, n. sing. Papper, beredt af lump.  
**LUMPSAMLARE**, m. 3. — **LERSKA**, f. 1. En, som far omkring och köper upp lumpor för pappersbruk.  
**LUMPSOCKER**, n. sing. 1) Socker, beredt af lump. — 2) (vanligare) Benämning på de gröfsta sorterna af socker.  
**LUN**, m. 3. Se *Lunnefågel*.  
**LUNA**, f. sing. (lat.) Månen. I poesi.  
**LUNA**, f. 1. (prov.) Grof stång af gran eller björk.















o. s. v.) Tillfrysa. *Sjön har lagt.* — 2) (fam.) L. äf, springa, löpa bort. L. i'n, ingifva ansökn- ing om något, t. ex. L. in till regeringen och begära understödd. L. in att blifva borgare, gifva in ansöknin om burkslotts erhållande. L. i'n betyder äfv.: ingifva cessionsansöknin; man säger i samma mening äfv.: L. in och cedera. (Sjöt.) L. bi, se Bi. L. om bord, säges om tyenne fortyg, då de stöta emot hvarandra. L. i land, se Land. L. ifrån land, från bryggan, se L. ut. L. in i hamn, inlöpa med fartyg i h. L. till, föra fartyg intill land, t. ex.: L. till vid en kust, vid en hamn, en holme. L. till bryggan, föra fartyget derintill. L. ut, utlöpa ur en hamn, ifrån brygga. L. ut på reddan. L. ut till sjös. — L. sig, v. r. 1) Försetta sig i liggande läge. L. sig på en soffa, på golfvet. Hund- en lade sig för dövrren. L. sig på magen, med magen ned. — 2) Begifva sig till sångs, gå till hvila, till sömns. L. sig att sofova. L. sig sjuk, gå till sångs och låta vara sjuk. Vi l. oss kl. 10 på afstarna. — 3) (fam.) Falla. Han snaf- vade och lade sig rak lång i smutsen. En fluga kom och lade sig i soppan. — 4) In- taga viss ställning i lärt, emot fienden. L. sig i ett befäst stad läger. L. sig för en fästning. — 5) Nedfalla i lutande ställning. Säden har lagt sig efter regnet. — 6) Nedfalla och utbreda sig tätt öfver en yta. Der har lagt sig snö, dam. — 7) (om eggen på eggjern o. d.) Vikta sig åt sidan. — 8) (om sjö o. s. v.) Tillfrysa. Sjön har lagt sig. An lägger sig i natt. Säges äfv. om själva isen, t. ex.: Isen lägger sig der sednare. — 9) (fig.) Sakta sig, aftaga. Blåsten, vinden, stormen har lagt sigt. Bötjorna l. sig efter hand. Sjön, vågen lägger sig. Svullnaden, värken har lagt sig. Hans vrede lade sig småningom vid detta tilltal. — 10) L. sig brukas för öfrigt i en mängd talesätt, figurliga ut- tryck och sammanställningar med partiklar, t. ex.: L. sig i bak håll, taga sin plats på ett ställe, der man kan öfverraska en fiende. L. sig vinnin- gen, se Vinnilägga sig. L. sig efter kroppen, sluta sig tätt efter kroppens former. L. sig emel- lan, medla emellan tvienne tvistande. L. sig emot, sätta sig emot, söka hindra, motverka. L. sig i något, blanda sig i, befatta sig med, t. ex.: L. sig i en sak, en tvist. Jag lägger mig inte deri. L. sig i det, som inte angår en. L. sig i'n med, inlåta sig i förtroligt umgänge med, t. ex.: L. sig in med pöck. L. sig inne, hålla sig inne på sina rum, ej gå ut. L. sig om bord med, se Bord. 2. L. sig på, vinnilägga, beflita sig om, egna sig åt, t. ex.: L. sig på studier, på vetenskaperna, på lagfareheten, på advokatur, på handel. L. sig på spel, på skålm- stycken. L. sig på att schackra, börja att be- fatta sig med schackrande. Det lägger sig på bröstet, angriper bröstet. Flussen lade sig på bröstet, flyttade sig dit. (Fam.) L. sig till, för- värfva, förskafta sig, köpa, förse sig med; börja att nytija; äfv. tillgripa, stjåla; äfv. (skåmtv.) få, t. ex.: L. sig till en ny rock; han har lagt sig till bottföret, tulubb; den gynnarn lade sig till mitt ur, men blef snart gripnen; l. sig till snufva. L. sig ut för, medla för, söka verka till ens förmån, antaga sig ens sak. L. sig vid- lyftigt ut, inlåta sig i stora, vidlyftiga företag. — Part. pass. Layd brukas adjektivt i bem. af: Skapad, danad, t. ex.: Han är l. att bli fet.

LÄGGANDE, n. 4. Handlingen, hvarigenom något lägges.

LÄGGARE, m. 5. En, som lägger. Mest i sammanställningar, såsom: Tak-, Sten-, Gatläg- gare, m. fl.

LÄGGMILA, f. 1. Kolmila, der veden är lagd horisontellt.

LÄGGNING, f. 2. Se Läggande.

LÄGGNAT, n. 5. Nat, som utlagges i sjön och vittjas efter någon tid, vanligtvis följande morgon.

LÄGLIG, a. 2. Passande, tjenlig, lämplig. Säges om tid, tillfälle, o. s. v. Vid l. tillfälle, när jag får l. tid, när det faller sig l. l. skall jag göra det. Passa på en l. stund, ett l. ögonblick, för att framföra sin begäran. Det faller honom ej l. i dag. Han har ej l. att taga emot visiter.

LÄGLIGHET, f. 3. Godt, passande, beqvämt, tjenligt, lämpligt tillfälle. Vid första l. skall jag komma.

LÄGLIGT, adv. På läglig tid, vid tjenligt, passande tillfälle. Komma l.

LÄGRA, v. a. 1. (lag.) Göra hafvande. — L. sig, v. r. Slå läger.

LÄGRANDE, n. 4. 1) (lag.) En kvinnas hufvud- dande. — 2) Händelsen, då en krigshär lägrar sig. I denna bem. föga nyttjad.

LÄGRE, a. kompar. af Låg.

LÄGRING, f. 2. (lag.) Se Lägrande, 4.

LÄGST, a. superl. af Låg.

LÄKA, v. n. 2. I. Se Låka.

LÄKA, v. a. 2. II. Göra hel, hela. Säges om sår o. d. L. ett sår. — V. n. o. L-s, v. d. Blifva hel, helas. Såret vill icke läka. Det läktes af sig sjelft. — L. igen, ihop, se Igen- läka, Hopläka. — I-n-de, part. akt. Brukas nästan adjektivt i vissa uttryck, t. ex.: L. kraft. LÄKANDE, n. 4. I. Se Läckande.

LÄKANDE, n. 4. II. Helande. Ett sår l. LÄKARE, m. 5. En, som studerar läkekons- ten och utöfar den. — Syn. Doktor, Eskulap.

LÄKAREARVODE, n. 4. Arvode, som till- delas läkare för dess vård om en sjuk.

LÄKAREBEVIS, n. 5. Bevis, af läkare ut- gifvet, angående en persons helstotstånd.

LÄKAREBOK, f. 3. pl. — böcker. Bok, som handlar om sjukdomar och deras botande.

LÄKAREKONST, f. sing. Se Läkekons- ten.

LÄKARELÖN, f. 3. Se Läkarearvode.

LÄKAREVETENSKAP, f. 5. Den vetenskap, som handlar om sjukdomar och deras botande.

LÄKAREVÄRD, f. sing. Den helsovård, en läkare egnar sjuk person, som anlitat honom.

LÄKEBLAD, n. 5. En art af örtslägtet Gro- blad, som brukas att läka sår. Plantago major.

LÄKEDOM, m. 2. Se Botemedel.

LÄKEDOMSKRAFT, f. 3. Kraft, förmåga att läka. Ett medels l.

LÄKEKONST, f. sing. Konsten att bota alla slags sjukdomar. — Syn. Medicin.

LÄKEKRAFT, f. 5. Se Läkedomskraft.

LÄKEMEDEL, n. 5. Se Botemedel.

LÄKEMETOD, --- öd, m. 5. Den metod, en läkare följer vid sjukas behandling.

LÄKETUNGA, f. 1. Örten Ophioglossum vul- gatum.

LÄKEÖRT, f. 5. Ört, som har läkedomskraft.

LÄKKÖTT, n. 5. (fam.) Ha godt, elakt l. kött, så beskaffadt, att sår lätt, med svårighet läka.

LÄKNING, f. 2. I. Se Läckning.

LÄKNING, f. 2. II. Se Läckande.

LÄKLÄSTER, n. 5. Pläster, som har läkande kraft.

LÄKT, lä'ckt, m. 3. o. LÄKTE, lä'ekte, n. 4. I fyrkant huggen eller sågad ribba af 3 tum bred och 2 tum tjocklek eller något mindre. [Läckt, Lekt.]

LÄKTARE, lä'ktare, m. 5. (af lat. *Lectorium*; *Lectrum*) 1) (ursprungl.) Upphöjd plats i kyrkor, hvarifrån dagens evangelium och kungörelser för- dom upplästes för det till gudstjänst församlade folket. — 2) (nu) a) Utbyggnad högt uppöver golvet, för åhörare, i kyrkor och större samlings- rum. — b) Uppslagen hög ställning för åskådare, vid vissa högtidliga tillfällen, t. ex. kröningar. [Läktare, Lektare.]

LÄKTSPIK, lä'ktspi'k, m. 2. Ett slags spik, som begagnas vid läkter. Enkel l., 3 tum lång. Dubbel l., 4 tum lång.

LÄKTVERK, n. 5. Läkter, på vissa afstånd ifrån hvarandra fastspikade på en lätt träställning, till stängsel, eller till bång och stöd för lösverk i trädgårdar o. d.

LÄKTYXA, f. 1. Särskilt slags yxa, som brukas för trädstammars klyfning till läkter.

LÄM, lä'mm, m. 2. 1) (prov.) Lucka. — 2) (jäg.) Stockfälla för björn. Jfr. Stock.

LÄMNA, se Lemna.

LÄMPA, v. a. 1. 1) Afpassa. Brukas ej i fysisk mening. L. sina anstalter efter omständigheterna. Hans studier äro l-de efter hans stånd. L. sinu utgifter efter inkomsterna. L. orden efter tankarna. L. sitt tal efter åhö- rarnes fattningsförmåga. — Syn. Rätta, Af- passa. — 2) Anse, yttra, förklara, att något passar in på person eller sak. Denna vers kan man l. på honom. Han har l-t detta ord på sig. Detta ställe i lagen kan ej l-s hit. — Syn. Hänföra, Häntyda, Tyda. — L. sig, v. r. 1) Se Koga sig, 2. L. sig efter någon, efter ens infall. — Syn. Se Rätta sig. — 2) Passa sig. Det l-r sig illa. Det l-r sig icke väl att ställa till i morgon dermed. — Syn. Se Passa sig.

LÄMPA, f. 1. Fogligt och passande sätt att behandla andra, isynnerhet tjenare, underordnade; fogligt sätt att gå till väga. Med l. vinner man oftast sitt ändamål. Bruka l. — Pl. Lämpor säges stundom i samma betydelse.

LÄMPANDE, n. 4. Afpassande; tillämpning. Jfr. Lämpa.

LÄMPLIG, a. 2. Som är lämpad efter behof och omständigheter. L-t uppförande, behandlings- sätt. L-a föreställningar. L. tillrättavisning. L. aga. — Syn. Se Tjenlig.

LÄMPLIGEN, LÄMPLIGT, adv. På ett lämp- ligt sätt.

LÄMPLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara lämplig. — Syn. Se Tjenlighet.

LÄN, se Lån.

LÄN, n. 5. 1) (i medeltiden) Slott, borg, fäst- ning med underlydande område, som af regenten i ett land öfverlemnades åt någon att besitta och innehafva, på de villkor, att han i fredstid därför betalade skatt till landsherren och i krigstid för- svarade sitt område samt uppställde till landets tjänst ett visst antal krigsfolk. — Syn. Förlän- ning, Beläning, Feudum. — 2) (nu) Större land- område, som styres af en landshöfding. — Syn. Landshöfdingdöme, Höfdingdöme.

LÄNA, v. a. 1. Se Låna.

LÄNA SIG, v. r. 1. (i. sich lehnen) Luta sig med ryggen emot något. Ordet brukas sällan.

LÄND, m. 3. L-er, nedra delen af ryggraden

med kringliggande trakt på ömse sidor intill höft- benen. I sing. betyder L. ena sidan deraf emel- lan ryggraden och höftbenet. L-erna. Högra, venstra l-er. (Bibl.) Omgjorda sina l-er, om- gifva lifvet med gördel, spädda bälte om lifvet. — Ss. L-värk.

LÄNDA, v. n. 2. I. Se Anlända. Brukas någon gång i vers.

LÄNDA, v. n. o. impers. II. I. till, tjena till, vara till. Det l-der till att bevisa mitt på- stående. Detta l-der er till underrättelse, till rättelse. Hans uppförande härovid l-der ho- nom till bevärd, till ära, till heder. L. till förmån, nytta, skada.

LÄNDER, pl. af Land och Länd.

LÄNDERI, n. 5. (t. Länderei) Landtjods.

LÄNDIG, a. 2. (föga brukligt) Odlingbar. — Ländighet, f. sing.

LÄNDKOTA, f. 1. Ryggkota, som har sitt läge vid länderna. L-torna äro fem, belägna mellan sista bröstkotan och korsbenet.

LÄNDSTYCKE, n. 4. Se Svansrem.

LÄNDVÄRK, m. sing. Røjmatisk värk i län- derna.

LÄNEBANK, m. 5. Se Länbank.

LÄNEGODS, n. 5. Gods, gifvet någon i för- läning.

LÄNGA, f. 1. 1) Sammanhörande byggnader, som ligga i en sträcka utmed hvarandra, t. ex.: Tegelbrukslänga, Ladulänga. — 2) (skepp.) Stropp, hvilken slås omkring något, som skall upphissas. — Hör sammansättningarna: Ankar-, Rå-, Fat-, Båt-, Tunnilänga.

LÄNGD, f. 3. 1) (utan plur.) a) En linies, ytas eller kropps utsträckning längs efter ifrån ena ändan till den andra. Huset har 20 al- nars t. L-en af en trädgård. Tjugu samnar i l-en. Sjön sträcker sig en mil i l-en. Skära något efter ett. på l-en. Såga trä efter l-en. — b) Betydlig utsträckning. Vägens l. gjorde det omöjligt för oss att hinna fram på dagen. — c) Afstånd. L-en emellan tvienne ställen. — d) En människas höjd; äfv. höjden af något stå- ende. Goliaths l. var 6 alnar och en tvär- hand. Trädets l. — e) Lång varaktighet, lång tid. L-en af en viss tidrymd. I tidens l. efter en lång tid af år. I l-en, under lång tid, t. ex.: Det bär sig ej i l-en. Draga ut på l-en, uppskjuta, fördröja. — f) Se Longitud. — 2) (med plur.) a) Sträcka af föremål, som hafva sitt läge i rad utmed hvarandra. Mest i sam- mansättningar, t. ex.: Huslängd. — b) Förteck- ning, lista, register. Mest i förvaltnings- och affärstil, t. ex.: Uppbörds-, Husförhørs-, Mantals- längd, m. fl.

LÄNGD DAL, m. 2. Som håller lika riktning med närliggande bergskedja.

LÄNGDEGRAD, m. 3. (geogr.) Grad på equa- torn, beräknad ifrån första meridianen.

LÄNGDMÄTT, n. 5. 1) Mätt för bestämning af en linies, en ytas, en kropps utsträckning i längd. Aln, fot, kvarter äro l. — 2) Utsträck- ning på längden. Husets l. är 20 alnar.

LÄNGE, adv. Lång tid. Han dröjer l. Huru l. har han varit här? L. sedan, för lång tid sedan. Så l. jag lever. Han ledde ej så l., att han fick upplefva det. Så l. betyder äfv.: en stund; under tiden, emellertid, t. ex.: Vänta så l.; sitt ned så l.; farväl så l! L. nog, nog lång tid, t. ex.: Jag har l. nog varit en Narr för er. På l., på lång tid, t. ex.: vi återse hvarandra ej på l. L. och väl, ganska lång





